

першої статті 3 КАС України) [5].

Аналогічну норму закріплено у частині першій статті 19 КАС України [5].

Таким чином, перш ніж звертатись до суду з позовом щодо земельних правовідносин, доцільним буде: 1) обов'язкова перевірка суб'єктного складу, залученого до такого спору; 2) чітке встановлення предмету спору; 3) детальний аналіз характер спірних майнових відносин, а саме розмежування приватномайнових та публічно-правових аспектів. Доки питання юрисдикції земельних спорів не є законодавчо врегульованим, єдиним джерелом розуміння цього питання є остання судова практика та постанови Великої Палати Верховного Суду, тому ця проблема потребує якнайшвидшого вирішення.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#n4348> (дата звернення 04.04.2021).

2. Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод від 01.01.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 04.04.2021).

3. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15.05.2019. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/82095816?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.244216261.1338598473.1617448373-649131283.1602785023 (дата звернення 04.04.2021).

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20200813#Text> (дата звернення 04.04.2021).

5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 04.04.2021).

УДК 347.85(043.2)

Шугай В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Поліщук І.В., старший викладач

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ У МІЖНАРОДНОМУ КОСМІЧНОМУ ПРАВІ

Проблема екології космічного простору стала обговорюватися ще з 1970-х років. Офіційне ж визначення на міжнародному рівні вона

отримала після доповіді Генерального секретаря ООН «Вплив космічної діяльності на навколишнє середовище» 10.12.1993 року, де особливо відзначено, що проблема має міжнародний, глобальний характер: немає засмічення національного навколоземного космічного простору (НКП), є засмічення космічного простору Землі, проте це однаково негативно впливає на всі країни. Ця проблема є найбільш актуальною і об'єднує інтереси всіх країн світу без виключення, і в майбутньому може привести до скорочення можливостей здійснення космічної діяльності (далі - КД).

Забруднення НКП відбувається в результаті здійснення КД за допомогою штучних об'єктів і їх фрагментів в космосі, які вже несправні, не функціонують і ніколи більше не зможуть слугувати ніяким корисним цілям, але є небезпечним фактором впливу на функціонуючі космічні апарати, особливо пілотовані [1, с. 175]. Великі або ті, які містять небезпечні (ядерні, токсичні та інші матеріали) об'єкти космічного сміття можуть представляти пряму небезпеку і для Землі, наприклад, при неконтрольованому сходженні з орбіти, неповному згорянні при проходженні щільних шарів атмосфери Землі і паданні уламків на населені пункти, промислові об'єкти, транспортні комунікації.

Запобігання шкідливого забруднення космічного простору тісно пов'язано з глобальною задачею охорони навколишнього середовища. Наприклад, такий принцип міжнародного екологічного права, як «Навколишнє природне середовище поза державними кордонами є загальним надбанням людства» [2, с. 365] знайшов своє відображення у ст. IX Договору про космос 1967 року, ст. 3 Угоди про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах 1979, ст. 1 Конвенції про оперативне оповіщення про ядерну аварію 1986 р., Конвенції про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації 1986 р. Згідно з цими договорами «держави-учасниці зобов'язані здійснювати контроль діяльності ядерних установок на космічних об'єктах, публікувати дані оцінки ядерних джерел енергії на борту космічних об'єктів до їх запуску, здійснювати вивчення і дослідження космічного простору, включаючи Місяць і інші небесні тіла таким чином, щоб уникати їх шкідливого забруднення, а також несприятливих змін земного середовища внаслідок доставки позаземної речовини» [3]. Особливе місце в міжнародно-правовому регулюванні питань екології космосу належить Конвенції про відповідальність за шкоду, вчиненій космічними об'єктами 1972 року. Стаття 2 цієї Конвенції накладає на державу, яка здійснює запуск, абсолютну відповідальність за шкоду, нанесеним космічним об'єктам на поверхні Землі та повітряному судні в польоті.

На орбітах навколо Землі обертається біля 3 тисяч космічних об'єктів. Більшість з них вже виконали свої завдання і не представляють ніякої наукової цінності [4]. З метою запобігання подібному забрудненню

космосу слід визнати бажаним скорочення до мінімуму кількості космічних об'єктів, які втратили наукове та практичне значення, але продовжують рух по орбіті навколо Землі. Такого скорочення можна було б добитися шляхом домовленості стосовно видалення таких «мертвих» об'єктів із космосу. Сюди ж слід віднести і питання про припинення радіопередач з борту космічних об'єктів після виконання ними свого призначення.

Отже, представлені проблеми показують, що міжнародне космічне право відстає від вимог практики сучасної КД, і з'явилася нагальна потреба в прийнятті доповнень до діючих Договорів. Крім того, вирішення проблем забезпечення безпеки та сталого розвитку КД в довготерміновій перспективі має формуватися на основі створення міжнародних організаційно-технічних структур [5], які включають систему спостереження і діагностики космічної обстановки; систему правил і критеріїв поведінки в КД, дозволяючих виміряти «рівень безпеки космічної обстановки і виявити порушення»; систему контролю і реалізації відповідальності та інших підсистем, які будуть у комплексі володіти можливістю вирішувати в необхідному обсязі завдання управління. Але на даний час поки не існує екологічно прийнятних методів очищення космічного простору від наслідків його техногенного засмічення.

Література

1. Бекашев К.А. Международное публичное право: учебник. Москва: Проспект, 2019. 1046 с.
2. Малков С.П. Международное космическое право: учеб. пос. СПбГУАП. СПб., 2002. 344 с.
3. Крутских А. Космос в политическом измерении. *Журнал теории международных отношений и мировой политики «Международные процессы»*. 2010. Т. 8. № 2(23). URL: <http://www.intertrends.ru/four-teen/002.htm> (дата звернення 21.03.2021).
4. Павловський А.І. Політико-екологічний аспект освоєння космічного простору / Політекс. Політична експертиза. 2005-2009. URL: <http://www.politex.info/content/view/640/30> (дата звернення 21.03.2021).
5. Перспективи міжнародно-правового регулювання. Міжнародно правові аспекти проблеми екології космосу. URL: <http://www.sovkos.ru/cosmos/information/636.htm> (дата звернення 21.03.2021).